



॥ इ३वन्तो विश्वमार्यम् ॥

અગ્નિપથ

વર્ષ : ૧૫ અંક : ૦૩-૦૪ તંત્રી : અરવિંદ કે. રાણા તારીખ : ૨૩-૦૧-૨૦૧૪, ગુરુવાર R.N.I. No. GUJGUJ/2000/1951 કિંમત : રૂ. ૪.૦૦ પાના : ૪

આર્યવન વિકાસ ફાર્મ ટ્રસ્ટ દ્વારા સંચાલિત દર્શનયોગ મહાવિદ્યાલય, રોજડ, ખાતે સ્વામી સત્યપતિજીની અધ્યક્ષતામાં

બ્રહ્મચારી આચાર્ય સુમેરુપ્રસાદજીનો સન્યાસગ્રહણ સમારોહ યોજાયો

દર્શનયોગ મહાવિદ્યાલયના અનેક બ્રહ્મચારીઓએ સન્યાસ આશ્રમમાં પ્રવેશ કર્યો છે. તાજેતરમાં જ દર્શનયોગ મહાવિદ્યાલયના વધુ એક બ્રહ્મચારી આચાર્યશ્રી સુમેરુપ્રસાદજી દ્વારા સન્યાસની દિક્ષા લેવામાં આવી છે. આચાર્ય સુમેરુપ્રસાદજી હવેથી સ્વામી



દિક્ષા લેવી જરૂરી છે. સન્યાસની દિક્ષા લેનારે સંસ્કૃતિની રક્ષા કરવા સાથે પોતાના આધ્યાત્મિક જ્ઞાન દ્વારા ઈશ્વર અને આત્મા સંબંધી જ્ઞાનથી લોકોને માહિતગાર કરવા જોઈએ. વૈદિક સંસ્થાન ઓઢવના શ્રી પ્રફુલભાઈ વોરાએ વિદ્યાલયના બ્રહ્મચારીઓ, સન્યાસીઓને કે જેઓ

દિક્ષા લેવી જરૂરી છે. સન્યાસની દિક્ષા લેનારે સંસ્કૃતિની રક્ષા કરવા સાથે પોતાના આધ્યાત્મિક જ્ઞાન દ્વારા ઈશ્વર અને આત્મા સંબંધી જ્ઞાનથી લોકોને માહિતગાર કરવા જોઈએ. વૈદિક સંસ્થાન ઓઢવના શ્રી પ્રફુલભાઈ વોરાએ વિદ્યાલયના બ્રહ્મચારીઓ, સન્યાસીઓને કે જેઓ

યરોતર પ્રદેશ આર્યસમાજ આણંદ દ્વારા

અક્ષરધામ સ્થિત આર્ષ સંશોધન કેન્દ્રને ગુજરાતી ભાષાના વેદોનો સેટ અર્પણ કરાયો

આણંદ યરોતર પ્રદેશ આર્યસમાજ આણંદના મંત્રી આર્ટી. શ્રી અશોક ડી. પટેલની એક ઈચ્છા હતી કે ગાંધીનગર સ્થિત અક્ષરધામ ખાતે ગુજરાતી ભાષામાં અનુવાદ કરેલ તમામ વેદ ઉપલબ્ધ હોવા જોઈએ. આ માટે તેમણે યરોતર પ્રદેશ આર્યસમાજ દ્વારા સંચાલિત આર્યવીર દળના પ્રેરક તથા માર્ગદર્શક શ્રી અરવિંદભાઈ રાણાનો સંપર્ક કર્યો. અગાઉ યજુર્વેદ તથા ઋગ્વેદ ભાગ - ૧ વાનપ્રસ્થ સાધક આશ્રમ દ્વારા અક્ષરધામને ભેટ આપવામાં આવેલ હતો. ત્યારબાદ છપાયેલ ઋગ્વેદ ભાગ ૨ અને ૩ તથા સામવેદના ગ્રંથોને અર્પણ કરવાનું નક્કી થયું.

ગત તા. ૧૪મી જાન્યુઆરીના રોજ ઉત્તરાયણના દિવસે અક્ષરધામના દાર્શનિક વિદ્વાન સન્યાસી સ્વામી શ્રુતિપ્રકાશજીને વેદના ગ્રંથો અર્પણ કરવામાં આવ્યા. અગ્નિપથના તંત્રી તથા સર્વોત્કર્ષ સેવા સંસ્થાના મેનેજીંગ ટ્રસ્ટી શ્રી અરવિંદભાઈ રાણાની સાથે ગાંધીનગરના વૈદિકધર્મી શ્રી લક્ષ્મણભાઈ પારસિયા, શ્રી બળદેવભાઈ આર. પટેલ, શ્રી નરશીભાઈ પટેલ તથા અગ્નિપથના મેનેજીંગ તંત્રી શ્રી હરીશભાઈ રાણા ગ્રંથ એનાયત કરવા ગયા હતા. આ પ્રસંગે સ્વામી શ્રુતિ પ્રકાશજીએ વેદોની પ્રસંશા કરતાં કહ્યું હતું કે, સ્વામીનારાયણ સંપ્રદાયના સંતો દ્વારા તાજેતરમાં



ગૃહસ્થીઓ ઉપર નિર્ભર છે તેમને વધારે સહયોગ આપવા અનુરોધ કર્યો હતો. ગાંધીનગરના પ્રખર વૈદિક પ્રવક્તા શ્રી અવધેશપ્રસાદ પાંડેયજીએ પોતાના અનુભવને યાદ કરતાં કહ્યું હતું કે, તેઓ ૨૦ વર્ષ પહેલાં પ્રથમ વખત ક્રિયાત્મક યોગ પ્રશિક્ષણ શિબિર સમયે સ્વામી સત્યપતિજીને દર્શનયોગ મહાવિદ્યાલય ખાતે મળ્યા હતા. અને તેઓ તેમણે પ્રાપ્ત કરેલા જ્ઞાનને જન-જન સુધી પહોંચાડવા માટે કટિબદ્ધ છે.

જ વેદોના વિવિધ વિદ્વાનોના ભાષ્યોનું તુલનાત્મક અધ્યયન કરવાનું કામ ચાલી રહ્યું છે. આ માટે અમે આર્યસમાજની વિવિધ ગુરુકુલોનો પણ સંપર્ક કર્યો છે. વિશ્વ પ્રસિદ્ધ ગુરુકુલ કાંગડીની રૂઢઝ મુલાકાત લઈ વેદો ઉપર વિશેષ અધ્યયન કરવાનો પ્રયત્ન કરવામાં આવી રહ્યો છે. ચર્ચા દરમિયાન સ્વામીજીએ વૈદિક વિદ્વાનો દ્વારા દર્શન શાસ્ત્રોના રહસ્યો ખોલવા કરેલ પુરુષાર્થની ભરપૂર પ્રસંશા કરી હતી.

અને આજે પણ તેઓ આ કાર્ય કરી રહ્યા છે. તેમણે વધુને વધુ બ્રહ્મચારીઓ સ્વામી બ્રહ્મવિદ્યાનંદજીના સાનિધ્યમાં સન્યાસની દિક્ષા લઈ મનુષ્યોના જીવનધોરણને ઊંચું લઈ જવામાં પોતાનું યોગદાન આપશે તેવી આશા વ્યક્ત કરી હતી.

આર્યવન વિકાસ ફાર્મ ટ્રસ્ટ રોજડના સેક્રેટરી શ્રી જશવંતભાઈ પોકારે આર્યવન વિકાસ ફાર્મ ટ્રસ્ટ દ્વારા ચલાવવામાં આવતી દર્શનયોગ મહાવિદ્યાલયના વિકાસની માહિતી લોકો સમક્ષ મૂકી હતી અને સન્યાસની દિક્ષા લઈ રહેલા સ્વામી બ્રહ્મવિદ્યાનંદજીને અભિનંદન પાઠવ્યા હતા અને આશા વ્યક્ત કરી હતી કે તેઓ વૈદિક જ્ઞાનના પ્રચાર-પ્રસારમાં પોતાનું મહત્તમ યોગદાન આપશે.

બ્રહ્મચારી શ્રુતિધરજીએ સ્વામી બ્રહ્મવિદ્યાનંદજી સરસ્વતીજી વિશે જણાવ્યું હતું કે તેમણે સન્યાસ આશ્રમમાં પ્રવેશ

કરતાં પહેલાં પોતાની જાતને તૈયાર કરી છે અને પોતાની જવાબદારીઓ પણ પૂરી કરી છે. સ્વામી વેદાપતિજીએ ઈશ્વરેષણા વિશે સમજાવ્યું હતું. આચાર્ય સત્યજીતજીએ જણાવ્યું હતું કે, સન્યાસ આશ્રમ સંસ્કાર એ છેલ્લો સંસ્કાર છે. સન્યાસી દૃનિયા માટે જીવે છે અને લોકોને અધ્યાત્મનું જ્ઞાન પીરસે છે. સ્વામી ધ્રુવદેવજીએ કહ્યું હતું કે દરેક વ્યક્તિએ પોતાની ફરજો અને જવાબદારીઓ આશ્રમ વ્યવસ્થા અનુસાર નિભાવવી જોઈએ. અને તેના દ્વારા જ આપણે અધ્યાત્મના ક્ષેત્રમાં આગળ વધી શકીશું. આપણે એ સતત ધ્યાનમાં રાખવું જોઈએ કે ઈશ્વર આપણને સતત જોઈ રહ્યો છે સાંભળી રહ્યો છે.

સ્વામી આસુતોપજીએ પોતાના વિચાર વ્યક્ત કરતાં જણાવ્યું હતું કે, આપણે અધ્યાત્મના ક્ષેત્રમાં આગળ વધવા માટે સતત પ્રયત્નશીલ રહેવું જોઈએ. આ પ્રકારના

આર્યસમાજ કે સર્વોચ્ચ સંગઠન 'સાર્વવૈશિક આર્ય પ્રતિનિધિ સભા' કે ઉપપ્રધાન એવં ગુજરાત પ્રાન્તીય આર્ય પ્રતિનિધિ સભા કે પ્રધાન શ્રી સુરેશચંદ્ર આર્ય કી ધર્મપત્નિ શ્રીમતી બ્રજલતા આર્ય કા તા. ૮/૦૧/૨૦૧૪ કો અહમદાબાદ મેં દુઃખદ નિધન હો ગયા । ડન્હોને અપને પૂજ્ય સસુરજી સ્વ. શ્રી બંસીધરજી અગ્રવાલ કે પદ ચિન્હો કા અનુસરણ કરતે હુઅ મરણોપરાન્ત ચક્ષુદાન એવં દેહ-દાન કી ઇચ્છા વ્યક કી થી । તદનુસાર શ્રીમતી બ્રજલતા આર્ય કે પાર્થિવ શરીર કો ૧/૦૧/૨૦૧૪ કો સમ્પૂર્ણ વૈદિક અનુષ્ઠાન કે પશ્ચાત્ અહમદાબાદ કે સિવિલ હોસ્પિટલ કે મેડીકલ કોલેજ કો શોધકાર્ય હેતુ સસમ્માન અર્પિત કર દિયા ગયા ।

સમ્પન્ન પરિવાર કી એક નારી દ્વારા મરણોપરાન્ત ક્રિયે જાને વાલે ઇસ ઉત્સર્ગ સે સમ્પૂર્ણ આર્યજગત મેં એક અદ્ભૂત પ્રેરણા કા સંચાર હુઆ હૈ । દિવંગત્ શ્રીમતી બ્રજલતા આર્ય કે દેહ-દાન કે સમાચાર પાકર ન કેવલ ભારત કે અપિતુ અમેરિકા, કેનેડા, હોલેન્ડ, ઈંગ્લેન્ડ આદિ અનેક દેશોં કે આર્યજન હતપ્રભ હૈ ઓર ઇસ અનૂઠે કાર્ય કે લિપ નતમસ્તક હૈ । શ્રીમતી બ્રજલતા અત્યન્ત મુદુભાષી, દાનશીલ, મમતામયી એવં કરુણામયી આર્ય મહિલા થી । એક આદર્શ અર્ધાંગિની કે રુપ મેં ડન્હોને અપને કર્તવ્યોં કા આજીવન પાલન ક્રિયા । ડન્હોને મહર્ષિ કે કાર્યોં કે પ્રચાર-પ્રસાર મેં



જીવન પર્યન્ત અપને પતિ કા સાથ દિયા । વે જીવન ભર આર્યસમાજ સે જુડી રહીં । શારીરિક કષ્ટ એવં અસુવિધા મહમૂસ કરતે હુઅ થી સામાજિક કાર્યોં કે લિયે ડન્હોને અપને પતિ કો સદૈવ મુક્ત રખા । કિસી થી વ્યકિ કે ઉદાર એવં મહાન કાર્યોં કે પીછે સદૈવ ડન્હોની સહધર્મિની કી મૂક તપસ્યા હોતી હૈ । વે કેવલ અપને પતિ શ્રી સુરેશચંદ્ર આર્ય કી પ્રેરણા બની અપિતુ ડન્હોને સ્વયં થી સંગઠન એવં આર્યસમાજ કે પ્રચાર-પ્રસાર મેં સહયોગ કે લિયે દિલ્હી સહિત વિદેશોં મેં થી આયોજિત હોને વાલે અન્તર્રાષ્ટ્રીય આર્ય મહાસમ્મેલનોં આદિ મેં ભાગ લેકર ભારત કા એવં ગુજરાત પ્રાન્ત કા પ્રતિનિધિત્વ ક્રિયા । વે હંમેશા સભી ધાર્મિક એવં સામાજિક કાર્યોં મેં ઉત્સાહપૂર્વક ભાગ લેકર સક્રિય રહતી થી । જીવનભર પરોપકાર એવં સેવા કાર્યોં મેં સમર્પિત ડન્હા સરલ વ્યકિત્વ સદૈવ સભી કે લિપ પ્રેરણા-સ્ત્રોત બના રહેગા । પ્રમુ કે પ્રતિ અનન્ય શ્રદ્ધા

કાર્યક્રમોને કારણે આપણી ઈશ્વર પ્રત્યેની શ્રદ્ધામાં વધારો થાય છે. પોતાના ટેલિફોનિક સંદેશમાં સ્વામી વિવેકાનંદજીએ સ્વામી બ્રહ્મવિદ્યાનંદજીની વૈદિક પરંપરા પ્રત્યેના કમિટમેન્ટ અને પાર્ટીસીપેશનના વખાણ કરતાં કહ્યું હતું કે, હવે તેઓ ઉચ્ચ વૈરાગ્ય પ્રાપ્ત કરવા આત્મ ચિંતન કરે અને સમાજની વધુ સારી સેવા કરે તેવી શુભકાના પણ તેમણે પાઠવી હતી.

સ્વામી બ્રહ્મવિદ્યાનંદજીએ આ પ્રસંગે બોલતા કહ્યું હતું કે, આ એ કોઈ વાર્તા નથી કે તેના લેખક દ્વારા તેમાં પુર્ણવિરામ મુકાઈ જાય. અધ્યાત્મના ઉચ્ચ શિખરે પહોંચવા માટે આપણે સતત પ્રયત્નશીલ રહેવું જોઈએ. તેમણે કહ્યું હતું કે સન્યાસીએ સન્યાસી તરીકેની ફરજો અદા કરતાં કરતાં સમાધીની અવસ્થા સુધી પહોંચવાનો પ્રયાસ કરવો જોઈએ. તેમણે આ સ્થિતિ પર પહોંચવા બદલ ઈશ્વરનો આભાર માન્યો હતો. આ ઉપરાંત તેમણે



તમામ સહયોગીઓનો પણ મજબુત બનીને આપણે આભાર માન્યો હતો. પોતાના આશીર્વાચન આપતાં સ્વામી સત્યપતિજી પરિવ્રાજકજીએ જણાવ્યું હતું કે આપણે ઈશ્વર પર શ્રદ્ધા રાખીને દરરોજ સ્વાધ્યાય કરવો જોઈએ કારણ કે ક્યારે મૃત્યુ આવી જાય તેની કોઈને ખબર હોતી નથી તેથી આપણે સમયનો સદઉપયોગ કરવો જોઈએ. તેમણે દરરોજ ઈશ્વરની ઉપાસના કરવા માટે પણ પ્રેરણા આપી હતી. તેમણે આશિર્વાચન આપતાં જણાવ્યું હતું કે, માનસિક અને શારીરિક રીતે

મજબુત બનીને આપણે અધ્યાત્મના ક્ષેત્રમાં આગળ વધીને અંતે મોક્ષ પ્રાપ્તિ તરફ આગળ વધવું જોઈએ. અંતે દર્શનયોગ મહાવિદ્યાલયના બ્રહ્મચારી શ્રી દિનેશકુમારે સૌનો આભાર વ્યક્ત કરતાં જણાવ્યું હતું કે સ્વામી બ્રહ્મવિદ્યાનંદજીનો આ સન્યાસ દિક્ષા સમારંભ એ દર્શનયોગ મહાવિદ્યાલય માટે એક ટર્નાઈ પોઈન્ટ સાબિત થશે. વિદ્યાલયમાં અભ્યાસ કરતાં અને ભવિષ્યમાં વિદ્યાલયમાં પ્રવેશ મેળવનાર માટે આ સમારંભ એ પ્રેરણાદાયી બનશે.

आर्यजगत में एक अनूठी, दुर्लभ व अलौकिक घटना की पुनरावृत्ति

दिवंगत् श्रीमती ब्रजलता आर्य के देह-दानने महर्षि दधीचि का स्मरण कराया

रखते हुए एक आदर्श एवं करुणामयी नारी के रूप में उन्होंने अपने परिवार को किस प्रकार संस्कारित एवं पोषित किया इसका ज्वलंत उदाहरण उनकी मेधावी एवं सुशील पुत्रवधु श्रीमती जया आर्य के निम्नलिखित विचारों से एवं उनकी काव्य रचना से स्पष्ट झलकता है ।

‘मां से भी अधिक ममता प्रदान करने वाली मेरी सासुजी दिवंगत् श्रीमती ब्रजलताजी आर्य एक सच्ची पूण्यात्मा थी । ईश्वर पाग-पाग पर उनकी अग्नि-परीक्षा लेते रहे । वह साहस के साथ डटी रही । छोटी सी उम्र में विवाह हुआ । एक बड़ा सारा परिवार मिला जिसमें जिम्मेदारियों का अन्त ना था । परन्तु उन्होंने बखूबी न सिर्फ उनको निभाया बल्कि पूरे परिवार का दिल भी जीत लिया । पन्द्रह वर्ष तक वे असाध्य बीमारी से लडती रहीं मगर ईच्छा शक्ति कमजोर नहीं होने दिया । चेहरे पर अन्तिम समय तक उन्होंने अपनी सौम्य मुस्कान बनाये रखी । हमारी आंखे उनकी स्नेहमयी एवं उदारमयी छवि को देखने के लिये सदैव तरसती रहेंगी । वे सहजता की, ममता की, सहिष्णुता की, धीरज की एवं सरलता की साक्षात् मूर्ति थीं । कितने ही दिव्य गुणों से सजा हुआ था उनका व्यक्तित्व । बहुत बड़ी-बड़ी बातें नहीं, बहुत बड़े-बड़े वादे नहीं बल्कि जीवन के छोटे-छोटे कार्यों को ही सहजता,

सरलता व प्रेम से करना उनकी खासियत थी । जितने भी लोग उनके सम्पर्क में आते वे उनकी सहज मुस्कान और सरल व्यक्तित्व से प्रभावित हूए बिना न रहते थे और वे जितने भी लोगों के सम्पर्क में आती थी, सभी के लिये मदद

करने की इच्छा व ममता उनके अन्तर में समाहित रहती थी । ऐसी दिवात्मा सभी पुत्रवधुओं को पाप्त हो, ऐसी प्रभु से कामना करती हुई पूज्या मां के चरणों में निम्न भाव-प्रसुन अर्पित कर रही हुं ’-

एक एक फूल परोया तुमने,
बड़े जतन से बड़े यतन से,
बनाई सुन्दर जीवन-माल,
तुमको प्रणाम, तुमको प्रणाम ।
जीवन धूप में जब त्रस्त होते,
तब-तब स्नेह छाया दी तुमने,
बनकर एक तरुवर विशाल,
तुमको प्रणाम, तुमको प्रणाम ।
तन का सुख न होने पर भी,
बन कर सजग प्रहरी तुम,
करती रहीं सबकी देखभाल,
तुमको प्रणाम, तुमको प्रणाम ।
कटु वचनों से तुम दूर सदा,
प्रम मधुरता, शीतलता, अपनापन
वाणी में तुमने रखा संभाल,
तुमको प्रणाम, तुमको प्रणाम ।
(जया आर्य)

धन्य हे वो मा जिसकी पुत्रवधू के ये उद्गार एक उत्कृष्ट परिवार के उच्च वैदिक संस्कारों को उजागर करते हैं । इस परिवार ने शोकग्रस्त होते हुए भी पूज्य माताजी का नेत्रदान और देहदान करके समाज के लिए जो प्रशंसनीय और अनुकरणीय कदम लिया है उसके लिये हम उन्हें नमन करते हैं । परमपिता परमात्मा से प्रार्थना है कि दिवंगत् श्रीमती ब्रजलताजी आर्य के परिवार में पूर्व से ही विद्यमान धार्मिक विचारों को और भी अधिक द्रढता प्रदान करें तथा दिवंगत आत्मा को अपनी ममतामय गो में स्थान प्रदान करें एवं सम्पूर्ण परिवार को इस दारुण दुःख को सहन करने की क्षमता प्रदान करें । इस दिवंगत् पुण्यात्मा की स्मृति न केवल इस परिवार में कपितु पूरे आर्यजगत में स्थायी रहे, ऐसी कामनाओं के साथ अग्निपथ परिवार अपनी हार्दिक संवेदना प्रगट करतां है ।

અવેક્ષેત ગતીનીઝાં કર્મદોષસામુદ્વાવા: ।
નિરયે ચૈવ પતાન યાતાનાશ્ચ યમક્ષતે ॥

^{મનુસ્મૃતિ ૬૧(૩૧)}

કર્મોના દોષથી મનુષ્યોની થનારી કષ્ટયુક્ત બૂરી ગતિઓ અને કષ્ટને ભોગવવું તથા પ્રાણક્ષયમાં મુત્યુ સમયે થનારી પીડાઓને વિચારવી અને તે ઉપર વિચાર કરીને મુક્તિ માટે પ્રયત્ન કરે.

તંત્રી સ્થાનેથી....

ભાગલા પાડો અને રાજ કરો

દિલ્હીની યુપીએ સરકાર દ્વારા તાજેતરમાં જ જેન સમુદાયને લઘુમતિનો દરજ્જો આપવાનો નિર્ણય કેબિનેટ દ્વારા લેવામાં આવ્યો છે. કોંગ્રેસના ઉપાધ્યક્ષ રાહુલ ગાંધીને જેનોના એક પ્રતિનિધિ મંડળે રજૂઆત કરતાં રાહુલ ગાંધીએ વડાપ્રધાન શ્રી મનમોહનસિંહને આ બાબતને ટેકો આપવા વિનંતી કરી હતી. અને મનમોહનસિંહે આ વિનંતીનો સ્વીકાર કરી કેબીનેટમાં તેને મંજુર કરાવી દીધી છે.

આપણો દેશ ગુલામ હતો ત્યારે બ્રિટીશ સામ્રાજ્ય દ્વારા ભાગલા પાડો અને રાજ કરોની જે નીતિ હતી તે જ નીતિનો અશ્વરશ: અમલ કોંગ્રેસ કરી રહી છે. દેશને વિવિધ કોમોમાં વિભાજીત કરીને તેમને વિશેષ લાભ આપી તેમના મત એકત્રિત કરવાનો આ ખેલ કોંગ્રેસ વર્ષોથી ખેલી રહી છે. આ અગાઉ પણ તેણે મુસ્લિમો, ખ્રિસ્તીઓ, શીખો, બૌદ્ધો અને પારસીઓને આ પ્રકારનો દરજ્જો આપેલો જ છે. કોંગ્રેસ દ્વારા લઘુમતિઓના મત મેળવવા તાજેતરમાં જ એક વિધેયક સંસદમાં મૂકવાનો પ્રસ્તાવ હતો. પરંતુ આનો વિરોધ થતાં તે વિધેયક સંસદમાં મૂકવામાં આવ્યું ન હતું આ લક્ષિત કોમી હિંસા વિરોધી વિધેયકમાં બહુમતી ધરાવતા લોકોને માત્ર ને માત્ર હેરાન કરવાના આશયથી આ બિલ તૈયાર કરવામાં આવ્યું છે. હિંદુઓ બહુમતીમાં હોવાને કારણે તેમણે કોંગ્રેસની આ માનસિકતાને સમજવાની જરૂર છે.

જો આપણે કોંગ્રેસની આ ચાલને નિષ્ફળ બનાવવામાં વિફળ રહીશું તો આપણો દેશ વિભાજીત જઈ જશે. આવો આજથી જ આવા નિર્ણયનો વિરોધ કરીએ.

શિયાળાની ઋતુમાં આરોગ્ય ફલિત જ્યોતિષ ઉપર વિશ્વાસ રાખનાર વર્ધક તલનો છૂટથી ઉપયોગ કરો

શરીરને નિરોગી રાખવું કે રોગી બનાવવું તે મનુષ્યના હાથની વાત છે. શરીરને હિત શું છે અને અહિત શું છે તેનો વિવેક જો મનુષ્ય ન કરે તો રોગોનો જન્મ થાય છે. કારણ કે રોગો થવાનું મુખ્ય કારણ મિથ્યા આહાર જ છે. દરેક મનુષ્યએ પોતાની પ્રકૃતિને માફક આવે એવો પોષક અને સમતોલ સાત્ત્વિક આહાર લેવો જોઈએ. દરેક ઋતુની આબોહવા અલગ અલગ હોવાથી શરીર પર તેની જુદી જુદી અસર થાય છે. અને તેથી જ ઋતુ પ્રમાણે આહારમાં પણ ફેરફાર કરવો જરૂરી છે. શિયાળાની ઋતુમાં જઠરાગ્નિ પ્રદિમ થતી હોય છે. તેથી આહાર માં મધુર અને સ્તિગ્ધ પદાર્થ લેવા જોઈએ. સામાન્યત: શિયાળામાં ધી, ગોળ, તલ, મગફળી, સુખડી અડદિયા ઈત્યાદિ ખાવા

જોઈઅદ. આજે આપણે તલની ઉપયોગીતા વિશે વાત કરીશું. તલ શબ્દ ઉપરથી જ તેલ શબ્દ પ્રચલિત થયો છે. તલના વાવેતર અને અને ઉત્પાદનમાં ભારત વિશ્વમાં અગ્રસ્થાને છે. તલનું મુળ વતન આફ્રિકા હોવાનું મનાય છે. ભારતમાં ઉત્તરપ્રદેશ, મધ્યપ્રદેશ, આંધ્ર, તામિલનાડુ, ગુજરાત, મહારાષ્ટ્ર ઓરીસ્સા, અને મ્હેસુરમાં તલનો સારામાં સારો પાક થાય છે.

તલના ત્રણ પ્રકાર છે. કાળા, ઘોળા અને રાતા. આ સઘળા પ્રકારનાં તલોમાં આયુર્વેદે કાળા તલને શ્રેષ્ઠ કહ્યાં છે. ત્યારબાદ ઘોળા તલને મધ્યમ અને રાતાં તલને હીન ગુણવાળા ગણ્યાં છે. જંગલી અડદ, મગ અને ચણાની જેમ ઘોળા તલને સાકારની ચાસણી સાથે મેળવી તેની રેવડી બનાવવામાં આવે

અગ્નિપથ(સામ્રાહિક)

સુખની પ્રાપ્તિ તથા દુ:ખની નિવૃત્તિ માટે સતત વેદોક્ત કર્મો જ કરતા રહો

સા વિશ્વવાયુ: સા વિશ્વકર્મા સા વિશ્વધાયા: ।

इन्द्रस्य त्वा भाग सोमेन तनचिम् विष्णो हव्य् रक्ष ॥ ૪॥

અર્થ :- હે વિષ્ણો! ==હે સર્વવ્યાપક પરમેશ્વર! આપ જે વાણીને ધારણ કરો છો,સા=તે વાણી, વિશ્વાયુ:=પૂર્ણ આયુ આપનારી, સા=તે વાણી, વિશ્વકર્મા=સંપૂર્ણ કર્મકાંડને ઉત્પન્ન અથવા નિષ્પન્ન કરનારી, સા=તે વાણી, વિશ્વધાયા:=આખા જગતને વિદ્યા તથા ઐશ્વર્ય ધારણ કરાવનારી છે. પૂર્વ મંત્રમાં (મંત્ર.૧-૩) પૂછવામાં આવેલ પ્રશ્નનો જવાબ અહીં આપવામાં આવે છે. પ્રશ્ન હતો કે કઈ કઈ વાણીને જાણવી જોઈએ? આગળ કહેવામાં આવે છે- ઇન્દ્રસ્ય =પરમેશ્વરના ,ભાગમ=સેવનીય યજ્ઞને, સોમેન=વિદ્યાથી સિદ્ધ કરેલ રસ અથવા આનંદથી, આ=સારી રીતે, તનચિમ=પોતાના હૃદયમાં સિદ્ધ કરું છું. હે પરમેશ્વર! હવ્યમ=યજ્ઞ સંબંધી આપવા-લેવા યોગ્ય દ્રવ્ય અને વિજ્ઞાનની રક્ષ=રક્ષા કરો.

લોકમાં બે માર્ગ સુપ્રસિદ્ધ છે. તે છે સઘોમુક્તિ તથા ક્રમમુક્તિ. સઘોમુક્તિવાળા બ્રહ્મચર્યાશ્રમથી જ સીધા સન્યાસ ગ્રહણ કરીને મુક્ત થઈ જાય છે. ક્રમમુક્તિવાળા બ્રહ્મચર્યાશ્રમથી ગૃહસ્થાશ્રમમાં પ્રવિષ્ટ થયા પછી વાનપ્રસ્થાશ્રમમાં રહી સન્યાસાશ્રમ દ્વારા મુક્ત થઈ જાય છે. સઘોમુક્તિવાળામાં પૂર્વજન્મોપાર્જિત વિદ્યાના સંસ્કાર હોવાના કારણે તેની યોગ્યતા ઉંચી બને છે. જેની યોગ્યતા આટલી ઉંચી નથી તે સંસારમાં રહેતા રહેતા તે યોગ્યતાનું સંપાદન કરતા રહે. આ દષ્ટિએ જ વર્ણાશ્રમ વ્યવસ્થાની સ્થાપના વેદાજ્ઞાનુસાર ઋષિઓએ કરી છે. સઘોમુક્તિવાળાની યોગ્યતા ક્રમમુક્તિવાળાની યોગ્યતા કરતા અત્યન્ત ઉંચી છે. આથી તેને યોગ્યતા સમ્પાદનાર્થ ગૃહસ્થ-વાનપ્રસ્થ આશ્રમોમાંથી પસાર થવાની આવશ્યકતા નથી.

જ્ઞાનકાંડનો પ્રારંભ આ બંને વાતોને સ્પષ્ટ કરે છે.

‘ईशावास्यमिदं सर्वं यत् किञ्च जगत्यां जगत । तेन त्यक्तेन भूञ्जीथा मा गृध: कस्यस्विदधनम्’ ॥(યજુ.૪૦-૧)

⇒તલમાં જુનો ગોળ મેળવેલી તલપાપડી કબજીયાત દુર કરનાર છે. ⇒રાત્રે પથારીમાં પેશાબ કરવાની ટેવવાળા બાળકોને કાળા તલ અને મુળા ખવડાવાય છે.

છે. તે ઉપરાંત તલને અઘકચરા ખાંડી તેની સાની (કચરીયું) પણ બનાવવામાં આવે છે, જે ખુબ જ પૌષ્ટિક ગણાય છે. શેકેલા તલ રોજુંદા વપરાશમાં મુખવાસ તરીકે પણ વપરાય છે. તે ઉપરાંત સ્વાદિષ્ટ વાનગીઓના આકર્ષક દેખાવ માટે તલનો ઉપયોગ કરવામાં આવે છે. તલનો ઔષધિ તરીકે ઉપયોગ : સવારના પહોરમાં બે મુઠ્ઠી તલ ચાવીને ખાવાથી શરીરને બળ અને પોષણ મળે છે અને દાંત મજબુત બને છે. તેમજ દુરુત્તા હરસ નાશ પામે છે. તલમાં યુનાનું પ્રમાણ ખુબ

હોવાથી નાના બાળકો માટે પોષણ યુક્ત ગણાય છે. દરરોજ તલની ચીકી કે તલસાંકળી બાળકોને આપવાથી બાળકો પુષ્ટ થાય છે. તલમાં જુનો ગોળ મેળવેલી તલપાપડી કબજીયાત દુર કરનાર છે. રાત્રે પથારીમાં પેશાબ કરવાની ટેવવાળા બાળકોને કાળા તલ અને મુળા ખવડાવાય છે.

દાઝેલા ભાગ ઉપર તલને વાટી ધી અને કપુર સાથે લેપ કરવાથી કે પછી કડકાડેલું તલનું તેલ ચોપડવાથી ફાયદો થાય છે. શરીરના કોઈપણ ભાગમાં થતાં ભયંકર દાહ-બળતરામાં દૂધમાં તલ વાટીને આછો લેપ કરવાથી ત્વરિત શાંતિ થાય છે. તરતના ચયેલા ઘા કે પછી રુઝ ન આવતી હોય તેવા ઘા પર પીસેલા તલમાં મધ અને ઘી મેળવીને ચોપડવાથી બીજા અનેક સિદ્ધ ઔષધો કરતાં જલ્દી ફાયદો થાય છે.

શિયાળામાં ફાટેલા હાથ, પગ, ગાલ અને હોઠ પર તલનું તેલ ચોપડવાથી ફાયદો થાય છે. આ ઋતુમાં નવજાત શિશુથી માંડી વૃદ્ધ વ્યકિતઓ પણ જો તલના તેલની નિયમિત માલિશ કરે તો તે ચામડી ઉપરાંત સમગ્ર શરીર માટે ગુણકારી છે. શિયાળાની ઋતુમાં તલ અને તેની બનાવટો તથા તલના તેલનો છુટથી ઉપયોગ કરવો જોઈએ.

આ ચલાયમાન સંસારમાં જે કંઈ ચર-અચર તત્વ છે, તે સર્વ સર્વવ્યાપક પરમાત્માનું વાસ=સ્થાન છે અર્થાત્ ઈશ્વર સર્વપદાર્થોમાં વ્યાપક છે. આથી પદાર્થોને ત્યાગભાવથી ભોગવવા જોઈએ, લાલચ કરવી ન જોઈએ. રાગાત્મક કે દેષાત્મક સંબંધ કોઈ પ્રત્યે રાખવો ન જોઈએ. પરમાત્મા પ્રાપ્તવ્ય છે, અન્ય સર્વ ત્યાજ્ય છે. અન્ય પદાર્થોની ત્યાગબુદ્ધિથી જ પરમાત્માની પ્રાપ્તિ થાય છે. આ ત્યાગબુદ્ધિ સંન્યાસીને જ પ્રાપ્ત થશે, સંસારી ગૃહસ્થાદિને નહિ. તો સમસ્યા ઉભી થાય છે કે સન્યાસીથી અન્ય=સંસારી લોકોએ શું કરવું જોઈએ? તો જવાબ આપે છે-

વેદવાણી (૧)-સ્વામી વેદાનંદ

कुर्वन्नेवेह कर्माणि जिजीवेषेच्छन्तं समा: । एवं त्वयि नायथेतोऽस्ति न कर्म लिप्यते नरे ॥ (યજુ. ૪૦-૨)

કર્મોને કરતા કરતા જ અહીં સો વર્ષ જીવવાની ઈચ્છા કરો. કર્મોને કરતા જો રહીશું તો આવા નરમાં કર્મ લિખ નહીં થાય. વેદોક્ત કર્મોને જ અહીં ‘કર્મ’શબ્દ કહ્યો છે. વેદોક્ત કર્મોને જ નિરંતર કરતા રહેવાથી સુખની પ્રાપ્તિ તથા દુ:ખની નિવૃત્તિ થાય છે. અંતે સર્વસંગપરિણામરુપ સન્યાસ દ્વારા સંપૂર્ણ દુ:ખની નિવૃત્તિસ્વરુપ મોક્ષની પ્રાપ્તિ થાય છે.

ઉત્રતિના આ બે જ માર્ગ છે. પ્રસંગવશાત્ એક વધુ પ્રશ્ન પૂછી શકાય છે કે જે સર્વવ્યાપક પરમાત્માને નથી જાણતા, વેદોક્ત કર્મોનું અનુષ્ઠાન પણ નથી કરતા પરંતુ તેની વિરુદ્ધ ચાલે છે, તેની ગતિ કેવી થાય છે, આગળ બતાવવામાં આવે છે-

असुर्यां नाम ते लोका अन्धेन तमसावृता: ।

..જ્યોતિષ ચિંતન-૧ - શ્રી ગંગાશરણ આર્ય, નવી દિલ્હી

જન્મે તો અમુક પ્રકારનું યશ. રવિવારે જન્મે તો અમુક પ્રકારનું યશ. કોઈ કન્યાના વિવાહ અમુક સમયમાં થાય અથવા તો વિવાહ પછી શુકવારે અથવા શ્રાદ્ધના દિવસોમાં સાસરે જાય તો વિધવા થઈ જાય વગેરે વગેરે ફલિત જ્યોતિષ સર્વશા મિથ્યા છે. આ ભોળી જનતાને ઠગવાનું પાખંડ છે.

આજકાલ ફલિત જ્યોતિષ શાસ્ત્રની વ્યર્થ વાતોનો પ્રચાર-પ્રસાર વિભિન્ન પત્ર-પત્રિકાઓ, વિજ્ઞાપન તેમજ ટેલિવિઝનના માધ્યમથી થઈ રહ્યો છે. ભારતીય સંસ્કૃતિની સાચો જ નહીં પરંતુ માનવજાતિની સાથે છલ-કપટ થઈ રહ્યું છે. જ્યોતિષી સડકછાપ પોપટ-મેનાવાળા હોય કે પછી કોમ્પ્યુટર દ્વારા હાલચાલ બતાવવાવાળા આધુનિક ભાગ્યવિધાતા હોય પરંતુ ફલિત જ્યોતિષ લોકોને મુર્ખ બનાવવાની વિદ્યા છે. હંમેશા એવો જ પ્રચાર-પ્રસાર થાય છે કે ફલિત જ્યોતિષ એક વિજ્ઞાન છે. પરંતુ વિજ્ઞાન દ્વારા પ્રદત્ત તથ્ય સાવૈભૌમિક તેમજ શાશ્વત સત્ય હોય છે. તેમજ

સઘોમુક્તિવાળા બ્રહ્મચર્યાશ્રમથી જ સીધા સન્યાસ ગ્રહણ કરીને મુક્ત થઈ જાય છે. ક્રમમુક્તિવાળા બ્રહ્મચર્યાશ્રમમથી ગૃહસ્થાશ્રમમાં પ્રવિષ્ટ થયા પછી વાનપ્રસ્થાશ્રમમાં રહી સન્યાસાશ્રમ દ્વારા મુક્ત થઈ જાય છે.

तौस्ते प्रेत्याभिगच्छन्ति ये केचात्महનો जना: ॥(યજુ.૪૦-૩)

કેવળ પોતાના પ્રાણપોષણમાં તત્પર આત્મઘાતી નર,અસુરોના અત્યન્ત અંધકારથી આવૃત લોકને મૃત્યુ પછી પ્રાપ્ત કરે છે. આને અદ્યોગતિ કહેવાય છે. અદ્યોગતિને પ્રાપ્ત કરતા તે પવિત્ર વેદવાણીથી દૂર રહે છે. વેદમંત્રોનો ઉપદેશ કેવળ મનુષ્ય માટે જ છે. મનુષ્ય વેદાનુકૂળ કર્મ કરે તો દેવ બની જાય છે અને વેદવિરુદ્ધ કામ કરે તો અદ્યોગતિ પ્રાપ્ત કરે છે.

વેદવાણી જ્ઞાનપૂર્ણ છે. આ વેદજ્ઞાનના ત્રણ સ્તર છે આધિભૌતિક, આધિદૈવિક તથા આધ્યાત્મિક. આ ત્રણેયનો સાક્ષાત્કાર જ્યારે મનુષ્ય કરે છે ત્યારે તે ‘મંત્રદષ્ટા’ બની જાય છે. જેટલા પણ ઋષિ-મુનિઓ થયાં છે તે બધા આ રીતે જ મંત્રના ત્રણે અર્થ=ગર્ભને જાણનારા હતાં. બ્રહ્મચર્યાશ્રમમાં કર્મનો અધિકાર ન હોવાથી ત્યાં કેવળ શબ્દનો જ અભ્યાસ થાય છે. પરંતુ જેઓએ પૂર્વજન્મમાં વેદોક્ત બ્રહ્મચર્યાશ્રમમાં કર્મનો અધિકાર ન હોવાથી ત્યાં ફક્ત વેદોક્ત કર્માનુષ્ઠાન સંપન્ન કરવામાં આવે છે. તે બ્રહ્મચારીઓ માટે વર્તમાનજન્મમાં કર્મકાંડ કરવાની અપેક્ષા રહેલી નથી. આથી જ તેઓ ગૃહસ્થાશ્રમમાં પ્રવેશ કરવા ઈચ્છતા નથી. ગુરુપદેશ સાંભળતા તેઓમાં ગતજન્માર્જિત સંસ્કાર જાગૃત થઈ જાય છે. જે પુરુષોએ ગત જન્મમાં વેદોક્તકર્મોના આચરણથી સંસ્કાર સંપન્ન નથી તેઓ માટે આ સંસ્કારો ઉત્પન્ન કરવા માટે ગૃહસ્થાશ્રમનો આશ્રય લેવો જોઈએ. આ વિચારોથી એ નિષ્કર્ષ નીકળે છે કે બધા માટે મુક્તિનો એક નિયમ નથી. યોગ્યને ઝડપી મુક્તિ મળે છે અને અયોગ્યને મોડેથી. અયોગ્ય વ્યક્તિ પણ જ્યારે યોગ્યતા સંપાદન કરવા યોગ્ય બની જાય છે ત્યારે તેને મુક્તિ મળી જાય છે. **(ક્રમશ:)**

દરેક બાજુથી સહાયતા મળે છે અને ઈચ્છિત કાર્ય સમ્પન્ન થવા લાગે છે. વ્યક્તિ એવું માને છે કે તેના સારા દિવસો ચાલી રહ્યા છે. જ્યોતિષ વિદ્યામાં વ્યક્તિને ગ્રહોના હાશની માત્ર કઠપુતળી બનાવીને ચલાવવામાં આવે છે. સારા ખરાબ દિવસો માટે પરિસ્થિતિઓ અને વ્યક્તિ સ્વયં જવાબદાર ન હોઈ ગ્રહો જવાબદાર હોય તેવી વાત

ગળે ઉતરતી નથી. જૂની કહેવત છે કે જેવું વાવશો તેવું જ લણશો. વ્યક્તિ દ્વારા કરવામાં આવેલા કર્મો જ ભવિષ્યમાં સારા અને ખરાબ દિવસો દેખાડે છે. જો યોગ્ય વ્યક્તિને કઠોર પરિશ્રમ કર્યા પછી પણ સફળતા મળતી નથી અને ઓછી યોગ્યતાવાળા વ્યક્તિને વગર પરિશ્રમે સફળતા મળી જાય તો તેની પાછળ સામાજિક, આર્થિક પરિસ્થિતિઓ, પારિવારીક પૃષ્ઠભૂમી, અવસરોની ઉપલબ્ધતા અને ભ્રષ્ટાચાર જેવા કારણો પણ હોય છે.

જીવનમાં વાસ્તવિક ઉતાર-ચઢાવમાં ગ્રહોનો પ્રભાવ માનવો યુક્તિસંગત નથી. શાસ્ત્રોમાં કહ્યું છે કે જે પુરૂષો સિંહોની જેમ ઉદ્યોગ કરે છે તેમને ખૂબ ધન પ્રાપ્ત થાય છે અને જે પુરુષો એમ કહે છે કે નસીબમાં જે હોય છે તે જ મળે છે તો તે કાયર છે. એટલા માટે સારા અને ખરાબ દિવસો માટે અમુક હદ સુધી પરિસ્થિતિઓ જ જવાબદાર છે નહીં કે ગ્રહ દશા. છતાં પણ ઘણા લોકો ફલિત જ્યોતિષ ઉપર વિશ્વાસ રાખે છે અને પોતાના જીવનને અંધકાર તરફ લઈ જાય છે.

(ક્રમશ:)

અગ્નિમીઢે પુરોહિતં યજ્ઞસ્ય દેવમૃત્વિજમ્ । હોતારં રત્નધાતમમ્ ॥

વ્યાખ્યાન -

(અગ્નિમીઢે) સબ જગત્ કો ઉત્પન્ન કરકે સંસારસ્ય પદાર્થોં કા ઔર પરમાત્મા કા જિસસે પદાર્થ જ્ઞાન હોતા હૈ, ઉસ સનાતન અપની વિદ્યા કા, સબ જીવોં કૈ લિયે, આદિ સુષ્ટિ મૈં પરમાત્મા ને ઉપદેશ કિયા હૈ । જૈસે અપને સન્તાનોં કો પિતા ઉપદેશ કરતા હૈ વૈસે હી પરમકૃપાલુ પિતા પરમેશ્વર ને હમ સબ જીવોં કૈ હિત કૈ લિયે સુગમતા સે વેદોં કા ઉપદેશ કિયા હૈ । જિસસે ધર્મ, અર્થ, કામ, મોક્ષ ઔર સબ પદાર્થોં કા વિજ્ઞાન ઔર ઉનસે યથાવત્ ઉપકાર લેવૈં । ઇસલિયે અત્યન્ત હિત સે હમ લોગોં કો ઉપદેશ કિયા હૈ । હમ લોગ ભી અત્યન્ત પ્રેમ સે ઇસકો સ્વીકાર કરૈં ।

સર્વજ્ઞ સર્વશક્તિમાન્ ન્યાયકારી આદિ વિશેષણયુક્ત પરમેશ્વર અગ્નિ પિતા કૈ સમાન પુરોં કો ઉપદેશ કરતા હૈ - હે જીવ મનુષ્યદેહધારી ! ‘મૈં અગ્નિ પરમાત્મા કી સ્તુતિ કરતા હૂં’ ેસા બોલ । ફિર જીવ બોલતા હૈ - ‘ જો સબકો જાનને વાલા, શુદ્ધ, સબ વિકારોં સે રહિત, સનાતન, જો સબ કાલ મૈં ઁક રસ બના રહતા હૈ, જો અજ હૈ, જિસકા જન્મ કભી નહીં હોતા, જો અનાદિ હૈ, જિસકા આદિકારણ કોઈ નહીં, જો અનન્ત હૈ, જિસકા અન્ત કોઈ નહીં લે સક્તા, જગત્ મૈં જો પરિપૂર્ણ હો રહા હૈ, સબ જગત્ કા આદિ કારણ ઔર પ્રકાશસ્વરૂપ હૈ, જિસકા નામ અગ્નિ હૈ, ઉસકી મૈ સ્તુતિ કરતા હૂં ।’ ઉસસે ભિન્ન કોઈ દૂસરા ઈશ્વર નહીં હૈ ઔર ઉસકો છોડકર દૂસરે કા લેશમાત્ર ભી આશ્રય મૈં કભી નહીં કરતા । કિસ પ્રયોજન કૈ લિયે ? ધર્મ, અર્થ, કામ ઔર મોક્ષ - ઇનકી સિદ્ધિ કૈ લિયે ।

અચ્ચુ ગતિપૂજનયોઃ । પીઞ્ પ્રાપ્તે । ઇન્ ગતૌ ઇત્યાદિ ં પાતુઓં સે અગ્નિ શબ્દ સિદ્ધિ હોતા હૈ । જો સબકો જાનતા હૈ । જો સબ વૈદાદિક-શાસ્ત્રોં સે જાના જાતા હૈ, જો સબ મૈં પ્રાપ્ત હો રહા હૈ, જો સર્વત્ર પ્રાપ્ત હોતા હૈ, જો સબ ધર્માત્માઓં કા સત્કાર કરતા હૈ, જિસકા સત્કાર સબ વિદ્વાન્ લોગ કરતે હૈં, જો સબ સુખોં કો પ્રાપ્ત કરાતા હૈ ઔર જો સબ સુખોં કૈ

અર્થ ધર્માત્મા, વિદ્વાન્ વ મુમુક્ષુઓં કૈ દ્વારા પ્રાપ્ત કિયા જાતા હૈ, ઇસ પ્રકાર વ્યાકરણ, નિરૂક્ત આદિ કૈ પ્રમાણોં સે, અગ્નિ શબ્દ સે પરમેશ્વર કૈ ગ્રહણ મૈં કોઈ ભી વિવાદ નહીં હૈ ।

પૂર્વોક્ત અગ્નિ કૈસા હૈ કિ (પુરોહિતઃ) સબ દેહધારિયોં કી ઉત્પત્તિ સે પ્રથમ હી સબ જગત્ ઔર સ્વશક્ત ધર્માત્માઓં કૈ લિયે સબ પદાર્થોં કી ઉત્પત્તિ જિસને કી હૈ । ઔર વિજ્ઞાનાદિ દાન સે જો જીવાદિ સબ સંસાર કા ધારણ ઔર પોષણ કરતા હૈ । ઇસસે પરમાત્મા કા નામ પુરોહિત હૈ । ઈશ્વર સે ભિન્ન કોઈ સર્વધારક વ પોષક નહીં હૈ । (યજ્ઞસ્ય દેવમ્) યજ ધાતુ સે યજ્ઞ શબ્દ સિદ્ધિ હોતા હૈ । ઇસકા યહ અર્થ હૈ કિ જો અગ્નિહોત્ર સે લેકર અશ્વમેધ પર્યન્ત વિવિધ ક્રિયાઓં સે સિદ્ધિ હોતા હૈ, જો વાયુ ઔર વૃષ્ટિ જલ કી શુદ્ધિ દ્વારા સબ જગત્ કો સુખ દેને વાલા હૈ, ઉસકા નામ યજ્ઞ હૈ । અથવા પરમેશ્વર કૈ સામર્થ્ય સે (પ્રલયસમય મૈં) સત્વગુણ, રજોગુણ વ



તમોગુણ કી સામ્યાવસ્થા ઉત્પન્ન હોતી હૈ (સૃષ્ટિ કૈ સમય) ઉસસે પૃથ્વી પર્યન્ત કાર્ય કારણ સંગતિ સે જો જગત્પરુપ યજ્ઞ ઉત્પન્ન હોતા હૈ અથવા સત્યશાસ્ત્ર, સત્યધર્માચરણ, સત્પુરુષોં કૈ સંગ સે જો ઉત્પન્ન હોતા હૈ, જિસકા નામ વિદ્યા, જ્ઞાન ઔર યોગ હૈ । ઉસકા ભી નામ યજ્ઞ હૈ ।

ઇન તીનોં પ્રકાર કૈ યજ્ઞોં કા જો દેવ હૈ, જો સબ સુખોં કા દેને વાલા હૈ, જો સબ જગત્ કા પ્રકાશ કરને વાલા હૈ, જો સબ વિદ્વાનોં કૈ દ્વારા કમનીય હૈ, જો સ્વશક્તોં કો આનન્દ કરાને વાલા હૈ, જો અધાર્મિક અન્યાયકારી શત્રુઓં કૈ ઔર કામક્રોધાદિ શત્રુઓં કૈ જીતને કી ઇચ્છા પૂર્ણ કરને વાલા હૈ, ઇસસે ઈશ્વર કા નામ દેવ હૈ (ઋત્વિજમ્) જો સબ ઋતુઓં મૈં પૂજને યોગ્ય હૈ, જો સૃષ્ટિ કા કાલ આને પર

જગત્ રચને વાલા હૈ ઔર જ્ઞાનાદિ યજ્ઞ કી સિદ્ધિ કરને વાલા હૈ, ઇસસે ઈશ્વર કા નામ ઋત્વિજ્ઞ હૈ । ઋતુ શબ્દ પૂર્વક વિવન્ પ્રત્યયાન્ત યજ ધાતુ સે ઋત્વિજ્ઞ શબ્દ સિદ્ધિ હોતા હૈ । (હોતારમ્) જો સબ જગત્ કૈ જીવોં કો સબ પદાર્થોં કા દેને વાલા હૈ, જો મોક્ષ સમય મૈં મુક્ત જીવોં કા ગ્રહણ કરને વાલા હૈ તથા જો વર્તમાન ઔર પ્રલય સમય મૈં સબ જગત્ કા ગ્રહણ ઔર ધારણ કરને વાલા હૈ, ઇસસે પરમાત્મા કા હોતા નામ હૈ ।

(રત્નધાતમમ્) જિનમૈં રમણ કરના યોગ્ય હૈ, જો પ્રકૃત્યાદિ પૃથિવી પર્યન્ત રત્ન તથા વિજ્ઞાન હીરાદિ જો રત્ન ઔર સુવર્ણાદિ જો રત્ન હૈ, જિનકૈ યથાવત્ ઉપયોગ કરને સે આનન્દ હોતા હૈ, ઉન રત્નોં કા સબ જીવોં કો દાન કૈ લિયે જો ધારણ કરતા હૈ, વહ રત્નધા કહાતા હૈ । ઔર અતિશય સે પૂર્વોક્ત રત્નોં કા ધારણ કરને વાલા હૈ, ઇસસે પરમેશ્વર કા નામ ‘રત્નધાતમમ્’ હૈ ।

(ઋ.દયા.કૃત ઋગ્વેદભાષ્ય કા નમૂના અંક-૨)

ભાવાર્થ -

પિતા કૈ સમાન કૃપાકારક પરમેશ્વર સબ જીવોં કૈ હિત ઔર સબ વિદ્યાઓં કી પ્રાપ્તિ કૈ લિયે કલ્પ કલ્પ કૈ આદિ મૈં વેદ કા ઉપદેશ કરતા હૈ । જૈસે પિતા વા અધ્યાપક અપને શિષ્ય વા પુત્ર કો શિક્ષા કરતા હૈ કિ તૂ ેસા કર વા ેસા વચન કહ, સત્ય વચન બોલ ઇત્યાદિ શિક્ષા કો સુનકર બાલક વા શિષ્ય ભી કહતા હૈ કિ સત્ય બોલૂંગા, પિતા ઔર આચાર્ય કી સેવા કરૂંગા, ષ્ટૂ ન કરૂંગા, ઇસ પ્રકાર જૈસે પરસ્પર શિક્ષક લોગ શિષ્ય વા લડકોં કો ઉપદેશ કરતે હૈં વૈસે હી ‘અગ્નિમીઢે’ ઇત્યાદિ મન્ત્રોં મૈં ભી જાનના ચાહિયે । ક્યોંકિ ઈશ્વર ને વેદ સબ જીવોં કૈ ઉત્તમ સુખ કૈ લિયે પ્રકટ કિયા હૈ । તથા ‘ઈંડે’ યહ ઉત્તમ પુરુષ કા પ્રયોગ બતાતા હૈ કિ વેદ સબ જીવોં કૈ કલ્યાણ કૈ લિયે પ્રકટ હુઆ ।

(ઋ.દયા. કૃત ઋગ્વેદ ભાષ્ય)

(ક્રમશઃ)

મધનું સેવન કરનાર માણસ વિદ્યાદિ શુભ ગુણોથી રહિત થઈ અનેક દોષોનો શિકાર બને છે



આર્યસમાજના સંસ્થાપકને ઁક તરફ પાખંડીઓ અને વિભિન્ન સંપ્રદાયોના વેદવિરુદ્ધ વિચારો સામે ટક્કર લેવી પડતી હતી, તો બીજી તરફ ‘ચોકા-ચૂલામાં જ ધર્મ રહેલો છે’ એવું માનનારાઓની સંકીર્ણતા વિરુદ્ધ પણ લડવું પડતું હતું. હિંદુઓનો ધર્મ કેવળ ચોકા-ચૂલાની મર્યાદા જાળવવામાં જ સમેટાઈ ગયો હતો. આ વિષે પૂના-પ્રવચનમાં ઋષિ દયાનંદે કહ્યું હતું : “આજે ઘાસનું તણખવું તોડવામાં વાર લાગે છે, પરંતુ આપણો ધર્મ તૂટવામાં વાર લાગતી નથી. ચોટલીને ગાંઠ ન વાળો તો ધર્મ ગયો. લાંબું અંગરખું પહેર્યું તો ધર્મ ગયો. ખાવા-પીવામાં તો મોટો બખેડો ઊભો કરી દીધો છે. આ ખાવા-પીવાની વસ્તુઓએ તો વીરોને કાયર બનાવી દીધા છે, અને ચોકો લગાવીને બેઠાં બેઠાં આપણી બધી ઉત્તમતા પર પણ ચોકો લાગી ગયો છે. પ્રાચીન સમયમાં બધા ક્ષત્રિય રાજાઓ અને બ્રાહ્મણ, ઋષિ વગેરે ઁક જ શાલા (સ્થાન)માં ભોજન કરતા હતા... બ્રાહ્મણ લોકો છુત-અછૂતનો ઢોંગ રચે છે, પરંતુ તે ઢોંગ હિંગ અને સાકર વગેરે પદાર્થોનું સેવન કરતી વખતે ક્યાં ચાલ્યો જાય છે ? જો ઁમ કહો કે દોષ તો ફક્ત નજરે જોવાનો જ લાગે છે, તો જે વસ્તુ નજરે જોવામાં ન આવે તેનો દોષ ન લાગતો હોય તો ભૂલથી જો ભાંગ પી લેવામાં આવે તો શું નશો નહિ કરે ?” (૧૧મું પ્રવચન)

ઋષિએ સત્યાર્થપ્રકાશમાં ભક્ષ્યાભક્ષ્યનાં કારણો અને પરિણામો પર ખૂબ જ વિસ્તારથી પ્રકાશ ફેંક્યો છે. ઁક સ્થાને તેમણે લખ્યું છે : “પાખંડી લોકો ઁમ સમજે છે કે જો આપણે તેમને વિદ્યા ભણાવીશું અને દેશંતરમાં જવાની આજ્ઞા આપીશું, તો ઁ લોકો બુદ્ધિમાન બનીને આપણી પાખંડજાળમાં નહિ ફસે અને આપણી પ્રતિષ્ઠા અને જીવિકાનો નાશ કરવામાં કારણભૂત થશે. ઁવી ગેરસમજને લઈને તેઓ ભોજન-છાદન આદિમાં બખેડા નાખે છે કે જેથી કોઈ પરદેશમાં ન જઈ શકે. હા, ઁટવું તો અવશ્ય હોવું જોઈએ કે મધ અને માંસનું ગ્રહણ ભૂલથી પણ ન કરવું જોઈએ.” (સમુ. ૧૦)

ખાનપાન વિષે ઋષિ દયાનંદે આ પ્રમાણે મંતવ્યો પ્રસ્તુત કર્યા છે -

- ભક્ષ્ય અને અભક્ષ્યનો વિચાર બે રીતે થઈ શકે છે : (૧) ધર્મશાસ્ત્રની રીતે અને (૨) વૈદ્યક શાસ્ત્રની રીતે.
- જે ભક્ષ્ય હિંસા, ચોરી, વિશ્વાસઘાત, છળ-કપટ વગેરે કરીને મેળવ્યું હોય તેને અભક્ષ્ય ગણવું, અને જેમાં હિંસા આદિ ન કરવાં પડે તથા પવિત્ર ક્રિયાથી જે મેળવી શકાય તેને ભક્ષ્ય સમજવું.
- જેનાથી આરોગ્ય, રોગનાશ, બુદ્ધિ, બળ, પરાક્રમ અને

આયુષ્યની વૃદ્ધિ થાય તેવા ઘઉં, ચોખા, ફળ, મૂળ, કંદ, દૂધ, ઘી, મીઠાઈ અને ઉત્તમ પાક ઁ બધા પદાર્થો ભક્ષ્ય ગણાય છે. ઁ બધા પદાર્થોનો સમયને અનુસરી યોગ્ય રીતે ઉપયોગ કરવો અને મિત-આહાર કરવો.

- જે પદાર્થો પોતાની પ્રકૃતિથી પ્રતિકૂળ હોય અને શરીરમાં બગાડ ઉત્પન્ન કરે ઁવો હોય તે પદાર્થોનો ત્યાગ કરવો, અને જે પોતાના આરોગ્યને અનુકૂળ હોય તેવા પદાર્થોને ભક્ષ્ય ગણીને ઉપયોગમાં લેવા.

- જે વસ્તુ બુદ્ધિનો નાશ કરે છે ઁવી વસ્તુનું કદી પણ સેવન કરવું નહીં. ગાંજા, મદ્ય, ભાંગ, અફીશ વગેરે પદાર્થો આ દષ્ટિએ ત્યાજ્ય છે.

- કોઈનું ઁહું ખાવું નહીં. કોઈના ભોજનની વચ્ચમાં ખાવું નહીં. અધિક ભોજન ન કરવું અને ઁઢા હાથે તથા ઁઢે મોઢે ઊઢીને ક્યાંય બહાર જવું નહીં.

- કોઈપણ આર્ય શુદ્ધતાથી બનાવે તો તેના હાથનું ખાવામાં કશી પણ હાનિ નથી. કારણ કે બ્રાહ્મણ સ્ત્રી અથવા પુરુષ

આર્યસમાજની માન્યતાઓ

લેખક : ગજાનંદ આર્ય ૨૧ અનુ. - ભાવેશ મેરજા, ભરૂચ રસોઈ બનાવવાના, ચોકો કરવાના અને વાસણ માંજવાં આદિના બખેડામાં પડી રહે, તો વિદ્યા આદિ શુભ ગુણોની વૃદ્ધિ કદી પણ થઈ શકે નહીં.

- મધ અને માંસ ખાનારાઓના હાથનું ખાવામાં આર્યોને પણ મધ-માંસ આદિ ખાવાપીવાનો અપરાધ પાછળથી લાગુ પડે છે, પણ આર્યો અરસપરસ સહભોજન કરે ઁમાં કોઈપણ જાતનો દોષ દેખાતો નથી.

- મધ તો કથન માત્ર જ ઁહું થાય છે. પરંતુ ઁ બહુવિધ ઔષધિઓનો સાર હોવાથી ખાવું જોઈએ.

મહર્ષિ દયાનંદે ઁક ‘ગૌકરુણાનિધિ’ નામનું નાનું પુસ્તક પણ લખ્યું છે, જેમાં ગાય જેવાં પશુઓની ઉપયોગિતા અને સુરક્ષા પર જોર આપવામાં આવ્યું છે. આ જ પુસ્તકમાં તેમણે માંસાહાર અને મદ્યપાનના વિરોધમાં વિસ્તૃત ચર્ચા કરી છે. મદ્યપાન વિષે તેમણે લખ્યું છે :

“મનુષ્યને મધનું સેવન કરવાથી નશો ચઢે છે અને નશાને લીધે નષ્ટબુદ્ધિ થઈ ન કરવાનું કરી બેસે છે અને કર્તવ્યને ત્યજી દે છે. ન્યાયને સ્થાને અન્યાય અને અન્યાયના સ્થાને ન્યાય આદિ વિપરીત કર્મો કરે છે. મધનું નિર્માણ વિકૃત પદાર્થોમાંથી થતું હોય છે. મધનું સેવન કરનારી વ્યક્તિ માંસાહારી પણ

અવશ્ય થઈ જાય છે. આત્મામાં વિકારો ઉત્પન્ન થઈ જાય છે.

મધનું સેવન કરનાર માણસ વિદ્યાદિ શુભ ગુણોથી રહિત થઈ અનેક દોષોનો શિકાર બને છે. તે ધર્મ, અર્થ, કામ અને મોક્ષના ફળથી વંચિત રહી

પશુની માફક આહાર, નિદ્રા, ભય, મૈથુન આદિ કર્મોમાં પ્રવૃત્ત રહી મનુષ્ય જન્મને વેડફી નાખે છે. માટે નશો કરનારા મધ આદિ પદાર્થોનું સેવન ન કરવું જોઈએ. ભાંગ, તમાકુ આદિ પદાર્થો પણ માદક છે, તેનું સેવન કરવાથી બુદ્ધિનો નાશ થાય છે અને પ્રમાદ, આળસ અને હિંસક પ્રવૃત્તિ બનતી જાય છે. માટે મદ્યપાનની માફક આ બધા પદાર્થો પણ ત્યાજ્ય જ સમજવા.”

ભક્ષ્યાભક્ષ્ય વિષેના સ્વામી દયાનંદના વિચારો આર્યસમાજના પક્ષને પૂરી રીતે પ્રસ્તુત કરે છે.

સોમરસ

વૈદિક સાહિત્યમાં સોમનો મહિમા ખૂબ જ ગાવામાં આવ્યો છે. આ શબ્દ ગુણવાચક છે. પરમાત્માનું ઁક નામ સોમ છે, કારણ કે સર્વનો ઉત્પાદક અને સર્વને આનંદ તથા ઁશ્વર્ય પ્રદાન કરનાર છે. સર્વને સન્માર્ગ તરફ પ્રેરણા કરવાવાળો ઁશ્વર સોમ છે. ચંદ્ર દ્વારા શીતળતા અને પ્રસન્નતાની પ્રાપ્તિ થાય છે, આથી ચંદ્રને પણ સોમ કહેવામાં આવ્યો છે.

કઠોર પરિશ્રમ કરવાથી જે પેદા થાય છે તેને પણ સોમ કહેવામાં આવે છે. ઉત્પન્ન કરવાની ભાવનાને અગ્નિ કહેવામાં આવે છે, અને જે પ્રદાર્થ ઉત્પન્ન થાય છે તેને સોમ કહેવામાં આવે છે. પદાર્થ-પ્રાપ્તિની પ્રક્રિયામાં જે શુષ્કતા આવી જાય છે ઁ શુષ્કતા પદાર્થ પ્રાપ્ત થઈ જાય પછી આર્દ્રતામા ફેરવાઈ જાય છે. આથી વિદ્યા અને ચરિત્ર સંપન્ન સ્નાતકનું નામ પણ સોમ છે. સોમનો અર્થ છે : આનંદપ્રદાતા, શીતળતા પ્રદાન કરનાર, આર્દ્રતા અને બુદ્ધિ પ્રદાન કરનાર. આવા ગુણ જે વનસ્પતિમાં જોવા મળે છે તે વનસ્પતિના રસને પણ ‘સોમરસ’ કહેવામાં આવે છે. આપણા ઋષિમુનિઓ આવા પ્રકારનો સોમરસ ઉત્પન્ન કરીને તેનું સેવન કરતા હતાં. સમયની સાથે સાથે સુશ્રુત આદિની શલ્ય-ચિકિત્સા અને ઔષધ-નિર્માણની કળા ક્ષીણ થતી ગઈ. સોમરસ જેવા પવિત્ર પેય પદાર્થની કલ્પના સુરાની સાથે જોડી દીધી. સોમરસ મજાકનો શબ્દ બની ગયો. હકીકતમાં આ બંને શબ્દો - સોમ અને સુરા વિરુદ્ધ અર્થ ધરાવતા શબ્દો છે, પરંતુ લૌકિક જગતમાં ઁ પર્યાય મનાવા માંડ્યા.

શતપથની ઁક કંડિકામાં સોમ અને સુરાનો ભેદ બતાવવામાં

વ્યક્તિઁ ગુણ-ગ્રહણ કરવામાં અને દોષ છોડવામાં અત્યંત પરિશ્રમ કરવો જોઈઁ

સર્વથા સર્વદા સર્વભૂતાનામનભિદ્રોહઃ અહિંસા

૫૩. સંસારના કોઈપણ પ્રાણીને કોઈપણ પ્રકારે અનુચિત પીડા ન દેવી તે અહિંસા છે. જે મનુષ્ય આ પ્રકારના આદર્શોને સામે રાખીને ચાલે છે તે આ માર્ગ પર આગળ વધી શકે છે. અન્યથા મનુષ્ય અવસરવાદી હોય છે, ગમે ત્યારે દગ્ધો થઈ શકે છે.

૫૪. જ્યારે કોઈ સાથે વાર્તાલાપ કરીઁ છીઁ ત્યારે વિચારીને બોલવું જેથી સામેવાળાને આનંદ થાય. જે ઁમ વિચારીને બોલતો નથી તે વાણી-વ્યવહાર તથા તેનાથી મળનાર ફળોને જાણતો નથી. અને તેનો વ્યવહાર પણ સુધરી શકતો નથી.



૫૫. ઁનેક કારણોથી વ્યક્તિ પણ દુઃખ, રોગ, આદિ આવે છે. જેમ કે અવસ્થા-પરિવર્તનથી, જો કે તે શરીરનો ધર્મ છે - જેમ કે બાલ્યાવસ્થા, કિશોરાવસ્થા, યુવાવસ્થા, બુઢાપા, રોગ, મૃત્યુ વગેરે. તે સિવાય ઁશ્વરનો ન્યાય નિયમ છે. આપણા કર્મફળ કોઈ આ જન્મના ઁને કોઈ પૂર્વ જન્મના હોય છે. આ બધાં ઉપરાંત રાજા, પ્રજા, માતાપિતા આદિ પણ કારણ છે. તેથી તેમાં ચિંતા કરવી જોઈઁ નહિં.

૫૬. વ્યક્તિઁ ગુણ-ગ્રહણ કરવામાં ઁને દોષ છોડવામાં અત્યંત પરિશ્રમ કરવો જોઈઁ. જે મનુષ્ય ગુણ-ગ્રહણ કરતો નથી તે દોષોને છોડતો નથી, તેવી વ્યક્તિનું અનુકરણ ન કરવું.

૫૭. જે વ્યક્તિ ઁશ્વરોપાસના કરે છે, તે વ્યવહારમાં ઁશ્વર-પ્રણિધાનથી યુક્ત રહે છે. તે વેદાદિ શાસ્ત્રોનું અધ્યયન-અધ્યાપન-સ્વાધ્યાય કરે છે ઁને નિષ્કામ-કર્મ જ કરે છે. તેને અન્ય કોઈ લૌકિક વિષય-વિચાર કરવાનો કે ભોગવવાનો સમય જ નથી હોતો. જે મનુષ્ય ઁવું નથી કરતો અથવા તેમાંનાં કોઈને છોડે છે, તો તે બુરાઈ અર્થાત લૌકિક વિષયભોગોથી બચી શકતો નથી.

(ક્રમશઃ)

- ભાંગ, તમાકુ આદિ પદાર્થો પણ માદક છે, તેનું સેવન કરવાથી બુદ્ધિનો નાશ થાય છે અને પ્રમાદ, આળસ અને હિંસક પ્રવૃત્તિ બનતી જાય છે.
- ભક્ષ્યાભક્ષ્ય વિષેના સ્વામી દયાનંદના વિચારો આર્યસમાજના પક્ષને પૂરી રીતે પ્રસ્તુત કરે છે.

આવ્યો છે -

સત્યં યજઃ શ્રીજ્યોતિઃ સોમઃ ।

અનૂતમ્ પાપ્મા તમઃ સુરા ॥

- શતપથ(૫-

૧૨-૧૦)

અર્થાત્ સોમ સત્ય છે, યજ્ઞ છે, શ્રી છે, જ્યોતિ છે, જ્યારે તેનાથી ઊલટું સુરા અનૂત છે, પાપ છે, અંધકાર છે. સોમ દ્વારા શરીરમાં બળ, વીર્ય, આર્દ્રતા અને બુદ્ધિની વૃદ્ધિ થાય છે, જ્યારે સુરા મનુષ્યને વિવેકહીન બનાવે છે, શરીરમાં રહેલા બળને ઉદીમ માત્ર કરે છે. ઁનાથી નવું બળ ઉત્પન્ન થતું નથી. સુરા આત્મહત્યારી વસ્તુ છે. તે શરીરને ક્ષીણતા તરફ દોરી જાય છે. આર્યોનું ચિંતન, મનન અને ખાનપાન બધું જ હંમેશાં સોમ રહ્યું છે. આજે જે રીતે અમૃતવર્ષા, અમૃતપાન, અમૃતવચન વગેરે શબ્દોનો પ્રયોગ થાય છે, ઁવી જ રીતે સોમરસના મહત્વનો ઉલ્લેખ આર્ષગ્રંથોમાં ઁનેક સ્થાને કરવામાં આવ્યો છે. સોમ સરોવરમાં ડૂબકી લગાવનારા આપણા પૂર્વજ આર્યો સોમરસનું પાન કરતા હતા. ઁ સોમરસ શરાબ કે સુરા કદાપિ ન હતો. આ તો ઈતિહાસને વિકૃત કરનારા ચાલાક લોકોઁ સોમરસને સુરા કહીને પ્રલાપ કર્યો છે.



દરેક ગૃહસ્થીએ પંચમહાયજ્ઞોનું અનુષ્ઠાન અવશ્ય કરવું જોઈએ : શ્રી ચંદ્રેશજી આર્ય

પંચવટી

શ્રીમતિ કંકુબેન રામજી હરદાસ વાડીયા પરિવાર ‘પંચવટી ફાર્મ’ શિરવા ખાતે શ્રીમતિ વર્ષાબેન કલ્પેશભાઈ વાડીયાના સીમન્તોત્સવ પ્રસંગે ગાંધીધામ નિવાસી વૈદિક પ્રચારક શ્રી ચંદ્રેશજી આર્ય ખાસ ઉપસ્થિત રહ્યા હતા. આ પ્રસંગે વૈદિક સત્સંગનો કાર્યક્રમ યોજવામાં



આપણે પાપરૂપી કર્મોથી બચી શકીએ છીએ. માટે વૈદિક દ્રષ્ટિએ દરેક માનવે દર કલાકે ઈશ્વર મને જોઈ, સાંભળી અને જાણી રહ્યો છે એ વાક્યનું ઉચ્ચારણ કરવું જોઈએ. અને પાપોથી બચવા પ્રત્યેક ક્ષણ દરેક માનવે સ્વયં એકલો છે એ અનુભૂતિને ભૂલાવીને એવી અનુભૂતિ કરવી જોઈએ કે એક ઈશ્વર પ્રત્યેક ક્ષણે-

સાથ સુધી પહોંચવાનો માર્ગ છે. કાર્યક્રમના ઉત્તરાર્ધ ભાગમાં ગૃહસ્થાશ્રમના પંચયજ્ઞો વિશે પ્રકાશ પાડતાં શ્રી ચંદ્રેશજીએ બ્રહ્મયજ્ઞ અને દેવયજ્ઞ અગ્નિહોત્ર વિશે વૈજ્ઞાનિક અભિગમથી સમજણ આપી હતી. જે વ્યક્તિ બ્રહ્મયજ્ઞ અને દેવયજ્ઞ નથી કરતો તે વ્યક્તિ ઈશ્વર કૃપાને પાત્ર નથી થતો. માટે દરેક ગૃહસ્થીએ પ્રત્યેક દિન ઈશ્વરોપાસના માટે બંને સમય સંધ્યા-ઉપાસના કરવી જોઈએ અને અગ્નિહોત્ર વગર ભોજન પણ ન કરવું જોઈએ કારણ કે આ ઈશ્વરની કૃપા પાત્ર ન થવાય. માટે દરેક ગૃહસ્થીએ પંચમહાયજ્ઞોનું અનુષ્ઠાન અવશ્ય કરવું જોઈએ.



આવ્યો હતો. આ કાર્યક્રમની શરૂઆત ઈશ્વરની ભજનથી કરવામાં આવી હતી. સુશ્રી જાગૃતિ વાડીયા અને સુશ્રી કીર્તિજી વાડીયા દ્વારા ભજનની પ્રસ્તુતી કરવામાં આવી હતી.

દરિદ્ર અને દુઃખી છે. એ માટેના કારણો જાણવા જરૂરી છે. આટલા બધાં ધાર્મિક પ્રસંગો, કથાઓ, સત્સંગોનું આયોજન થવા છતાં માનવોમાં ધાર્મિકતાઓ અભાવ છે. સાચો ધાર્મિક માનવ સાચા કાર્યો દ્વારા સુખી શાંત અને પ્રસન્ન હોય છે. શ્રી ચંદ્રેશજીએ દાર્શનિક દ્રષ્ટિકોણથી ત્રણ પ્રકારના નાસ્તિકોની પરિભાષા ઉદાહરણ સહિત સમજાવી હતી. કર્મની પ્રાધાન્યતા વિશે સમાજવતાં તેમણે કહ્યું હતું કે, આપણા દરેક કાર્યમાં ઈશ્વરને સાથે રાખવાથી

ક્ષણે અમારી સાથે છે. જ્યારે આવા પ્રકારની અનુભૂતિનો અનુભવ થશે ત્યારે જ વ્યક્તિ પાપરૂપી કર્મોથી બચી શકશે. પરિણામે દુઃખોથી બચી સુખને પ્રાપ્ત કરશે. માટે વૈદિક માનવીએ ઈશ્વર સર્વ-વ્યાપક છે એ અનુભૂતિ ને કેવળ શાબ્દિક રીતે નહીં પણ વ્યવહારિક રીતે અનુભૂતિ કરવી જોઈએ.

શ્રી ચંદ્રેશજીએ જણાવ્યું હતું કે, આપણે માત્ર શાબ્દિકરૂપે જ ઈશ્વરને પ્રાપ્ત કરવાનો કે સુખી થવાનો પ્રયત્ન કરીએ છીએ પણ શબ્દો કેવળ સાધન છે. સાધન તો

કાર્યક્રમમાં આર્યસમાજ માંડવીના પદાધિકારી શ્રી લખમશી હરદાસ વાડીયા પરિવાર આર્ય ફાર્મ, શિરવાથી ખાસ પધાર્યા હતા. અંતમાં શ્રી કિર્તીચંદ્ર વાડીયા શાસ્ત્રીએ આભાર વિધી કરી સૌનો આભાર માન્યો હતો. તેમણે આ સાથે ચંદ્રેશજીએ પણ વિશેષ આભાર માન્યો હતો.

કાર્યક્રમને સફળ બનાવવા માટે વાડીયા પરિવારના શ્રીમતી નયના વાડીયા, સુશ્રી ચાંદની વાડીયા, નિતીન વાડીયા, સુરેશ વાડીયા અને શ્રી વિજય વાડીયાનો સહયોગ પ્રાપ્ત થયો હતો.

‘યજ્ઞ ચિકિત્સા’નો કાર્યક્રમ સફળતાપૂર્વક સંપન્ન

મુંબઈ

શ્રી કચ્છી કડવા પાટીદાર મહિલા મંડળ, બોરીવલી દ્વારા આયોજીત ‘યજ્ઞ ચિકિત્સા’નો એક કાર્યક્રમ તાજેતરમાં શ્રી કચ્છી પાટીદાર વાડી ખાતે યોજાઈ ગયો.

‘યજ્ઞ ચિકિત્સા’ એટલે કે યજ્ઞ દ્વારા રોગ મુક્તિ. ‘યજ્ઞ ચિકિત્સા’ કાર્યક્રમનાં મુખ્ય વક્તા ડૉ. તારાસિંગ આર્ય હતાં જેઓ એમ.ડી.(એએમ) આયુર્વેદ રત્ન છે અને જેમણે યજ્ઞ ચિકિત્સા ઉપર પી.એચ.ડી. કરેલું છે. તેઓ મીરા રોડ ઉપર વૈદિક આરોગ્ય કેન્દ્ર પણ ચલાવી રહ્યા છે.

આ કાર્યક્રમની શરૂઆત યજ્ઞથી કરવામાં આવી હતી. આ યજ્ઞમાં અસ્થમાના, કેન્સરના, સર્વાઈકલના તેમજ અન્ય રોગોના દર્દીઓને બેસાડવામાં આવ્યા હતા જેથી તેમને યજ્ઞનો અનુભવ થાય અને તકલીફમાં રાહત થાય. ડૉ. તારાસિંગ આર્યએ યજ્ઞ વૈદિક મંત્રોચ્ચાર સાથે કરાવ્યો હતો અને દરેક મંત્રોના અર્થ પણ સમજાવ્યા હતા. તેમણે વધુમાં જણાવ્યું હતું કે વેદના મંત્રો એ ઈશ્વરની વાણી છે. તેમણે જણાવ્યું હતું કે, યજ્ઞની સાથે સાથે આપણે જો પ્રાણાયામ કરીએ તો યજ્ઞમાં નાંખેલું ગાયનું ધી અને ઔષધીઓ તથા જડીબુટ્ટીઓ આપણાં ફેફસામાં જાય છે અને ફેફસાથી આપણાં હૃદયમાં રક્ત સંચાર થાય છે. જે આપણાં પુરા શરીરમાં પહોંચે છે. જે ઈન્જેક્શન કરતાં પણ વધુ

ઝડપી અસર કરે છે.

તેમણે વધુમાં જણાવ્યું હતું કે, યજ્ઞની સાથે સાથે પ્રાણાયામ કરવાથી અનેક જટીલ રોગો દૂર થાય છે યજ્ઞ બાદ પોતાના પ્રવચનમાં તેમણે ‘યજ્ઞ ચિકિત્સા’ બાબતે સમજાવતાં કહ્યું હતું કે, યજ્ઞ એ સર્વશ્રેષ્ઠ કર્મ છે. તે ઋષિઓની દેન છે. યજ્ઞ કરવાથી રોગો તો દૂર થાય છે જ પરંતુ પરિવાર અને આસપાસમાં રહેતા લોકોને અને પ્રાણીમાત્રને પણ આનો લાભ મળે છે. યજ્ઞની અગ્નિથી રોગના જીવાણુઓનો નાશ થાય છે તેમજ પર્યાવરણની શુદ્ધિ પણ થાય છે. આને પરિણામે આપણને શુદ્ધ પ્રાણવાયુ પણ મળે છે. અત્યાર સુધીમાં તેમણે યજ્ઞ ચિકિત્સાના માધ્યમથી ઘણાં બધા રોગો ઉપર કાબુ મેળવ્યો છે.

યજ્ઞની સાથે સાથે ડૉ. તારાસિંગ આર્યએ બહેનોને વિશેષ આહાર બાબતે સજાગ રહેવા જણાવ્યું હતું. તેમણે રસોઈમાં માટીના વાસણોનો વધુને વધુ વપરાશ કરવા અનુરોધ કર્યો હતો. તેમણે જણાવ્યું હતું કે માટીના વાસણમાં રસોઈ બનાવવાથી તેમાં રહેલા તત્વો સચવાઈ રહે છે. પૂરા પરિવારનું સ્વાસ્થ્ય મહિલાઓના હાથમાં છે અને તેથી જ મહિલાઓએ જાગૃત થવાની જરૂર છે. કાર્યક્રમના અંતમાં ડૉ. તારાસિંગ આર્યએ સ્વાસ્થ્ય સંબંધિત પ્રશ્નોત્તરોના ઉત્તરો આપ્યા હતા.

ડૉ. તારાસિંગ આર્ય કે જેઓ એમ.ડી.(એએમ) આયુર્વેદ રત્ન છે તેમણે યજ્ઞ ચિકિત્સા ઉપર પી.એચ.ડી. કરેલું છે.

‘યજ્ઞ ચિકિત્સા’ના આ કાર્યક્રમની સાથે સાથે યોગ પ્રશિક્ષક સુશ્રી અરુણાબેન પ્રેમજીયાણી દ્વારા હાજર રહેલી બહેનોને પ્રાણાયામનું પ્રશિક્ષણ પણ આપ્યું હતું.

આ કાર્યક્રમમાં બોરિવલી, દહીસર, કાંદિવલી, મીરાં રોડ અને ઘાટકોપરથી વૈદિક પ્રેમી લોકો પધાર્યા હતા. આ કાર્યક્રમમાં વિશેષ રૂપે ટ્રસ્ટ મંડળના ટ્રસ્ટીઓ સર્વશ્રી જેન્તીભાઈ પરવાડીયા, શ્રી હંસરાજભાઈ વાસાણી તેમજ બોરિવલી સમાજના આગેવાનો શ્રી હિરાલાલભાઈ ભાવાણી, શ્રી માધવજીભાઈ પોકાર, શ્રી

દેવશીભાઈ લીંબાણી, શ્રી જેન્તીભાઈ પ્રેમજીયાણી અને પરેશભાઈ પ્રમજીયાણી ઉપસ્થિત રહ્યા હતા. ડૉ. તારાસિંગના આમંત્રણને માન આપીને ચિત્રલેખાના પ્રતિનિધિ શ્રી પ્રકાશભાઈ ખાસ ઉપસ્થિત રહ્યા હતા.

પાટીદાર મહિલા મંડળ બોરિવલીના પ્રમુખ શ્રીમતી વનિતાબેન છાભેયાએ ડૉ. તારાસિંગ આર્ય તથા ચિત્રલેખાના પ્રતિનિધિ શ્રી પ્રકાશભાઈનું સ્વાગત કર્યું હતું. અંતમાં મહિલા મંડળના શ્રીમતી શાંતાબેન પરવાડીયાએ આભાર વિધી કરી હતી.

ફોટો ગેલેરી

આર્ય પરિવાર સ્નેહ મિલન

તાજેતરમાં આર્યસમાજ, સુરેન્દ્રનગર દ્વારા સ્નેહ મિલનનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું. આ સ્નેહ મિલન સમારોહમાં લગભગ ૨૦૦ જેટલી વ્યક્તિઓએ ભાગ લીધો હતો. આ કાર્યક્રમમાં અતિથિ વિશેષ તરીકે સાંસદ શ્રી શંકરભાઈ વેગડ, ધારાસભ્ય શ્રીમતી વર્ષાબેન દોશી, સુરેન્દ્રનગર પાલિકાના પ્રમુખ શ્રી બિપીનભાઈ ટોળીયા, કરમોરા ગ્રુપના શ્રી પ્રકાશભાઈ વરમોરા વગેરે ઉપસ્થિત રહ્યા હતા.

સ્પોર્ટ્સ ઓથોરિટી ઓફ ઈન્ડિયાનાં મલ્ટીપરપઝ હોલ ખાતે યોજાયેલી ગુજરાત સ્ટેટ વાડોકાઈ કરાટે ચેમ્પિયનશીપમાં ૨૭ ગોલ્ડ મેડલ્સ સાથે આણંદની ટીમ પ્રથમ

ગાંધીનગર

ઓલ ઈન્ડીયા વાડોકાઈ કરાટે-ડો એસોસીએશનની ગુજરાત બ્રાન્ચ દ્વારા વાડોકાઈ કરાટે-ડો અકેડમી, ગુજરાતનાં સહયોગથી ગાંધીનગરમાં રાજ્ય ક્લાસી કરાટે સ્પર્ધાનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું. સ્પોર્ટ્સ ઓથોરિટી ઓફ ઈન્ડિયાનાં મલ્ટીપરપઝ હોલમાં તાજેતરમાં યોજાયેલી આ સ્પર્ધામાં ૧૦ જિલ્લાનાં ૪૬૪ જેટલા ખેલાડીઓએ ભાગ લીધો હતો.

ઉદ્ઘાટન સમારોહમાં અતિથિ વિશેષ તરીકે રોટરી ક્લબ ઓફ કપિટલ, ગાંધીનગરનાં પૂર્વ પ્રમુખો શ્રી યુવરાજસિંહ વાઘેલા, શ્રીમતી અમીબહેન શાહ સહિત



રોટરીયન ડૉ. અંકુર પરમાર પણ ઉપસ્થિત રહ્યાં હતા. વાડોકાઈ કરાટે-ડો અકેડમીનાં ટેકુનિકલ

ડાયરેક્ટર ઓ’સેનસારી શ્રી અરવિંદભાઈ રાણાએ સ્વાગત પ્રવચન કર્યું હતું. ત્યારબાદ મંચસ્થ મહાનુભાવોએ સ્પર્ધા ખુલ્લી મુકવાની ઘોષણા કરી હતી. સવારથી જ એક સાથે સાત રીંગમાં ખેલાડીઓએ પોતાનું કૌવત દેખાડવાનું શરૂ કરી દીધું હતું. આ સ્પર્ધામાં સૌથી વધુ ૨૭ ગોલ્ડ મેડલ્સ મેળવી આણંદ જિલ્લાની ટીમ પ્રથમ સ્થાને રહી હતી. જ્યારે પોરબંદર જિલ્લાની ટીમ ૧૫ ગોલ્ડ મેડલ્સ સાથે દ્વિતીય અને ગાંધીનગરની ટીમ ૧૨ ગોલ્ડ મેડલ્સ સાથે તૃતીય સ્થાને રહી

હતી. સ્પર્ધાના સમાપન પ્રસંગે રોમાંચક ફાઈનલ ફાઈટ્સ બાદ ઉપસ્થિત સ્પોર્ટ્સ ઓથોરિટી ઓફ ઈન્ડિયાનાં રીજીયોનલ ડાયરેક્ટર શ્રી આર. કે. નાયડુ, ગુજરાત રાજ્યનાં પૂર્વ પોલીસ વડા તથા કરાટે એસોસીએશનનાં સંરક્ષક શ્રી પી. કે. બંસલ, ચેરમેન શ્રી રાજેશ અગ્રવાલ, ટેકુનિકલ ડાયરેક્ટર શ્રી અરવિંદ રાણા વગેરે મંચસ્થ મહાનુભાવોના વરદ હસ્તે વિજેતા ટીમને તથા રનર્સ-અપ ટીમને ટ્રોફી એનાયત કરવામાં આવી હતી.

અભિનંદન

અગ્નિપથના વાયક વર્ગને ફેલાવવામાં પ્રસંશનીય સહયોગ કરતાં પોરબંદર આર્યસમાજના મંત્રી શ્રી ધનજીભાઈ આર્યાના સુપુત્ર ચિ. અનિલ આર્ય આગામી તા. ૪થી ફેબ્રુઆરી ૨૦૧૪ના રોજ શ્રી રમેશભાઈ ગોહેલની સુપુત્રી ચિ. અંજલી સાથે ગૃહસ્થાશ્રમમાં પ્રવેશ કરી રહ્યા છે. અગ્નિપથ પરિવાર તરફથી તેમને આ પ્રસંગે ખૂબ ખૂબ શુભકામના.....

સંતશ્રી ઓધવરામ ગુરુકુલ ભવાનીપરના આચાર્ય સ્વામી શાંતાનંદજી દ્વારા વૈદિક ધર્મનો દ્વારકામાં પ્રચાર

સંતશ્રી ઓધવરામ ગુરુકુલ, ભવાનીપરના આચાર્ય સ્વામી શાંતાનંદજીએ તાજેતરમાં જ દ્વારકા ખાતે શ્રી યોગેશજી આર્ય સાથે પ્રચાર યાત્રા સંપન્ન કરી હતી. આ પ્રચાર યાત્રામાં સ્વામીજીએ ટાટાના મીઠાપુર ખાતે શ્રી ભરતભાઈ દ્વારા આયોજીત એક સત્સંગમાં મુખ્ય વક્તા તરીકે હાજર રહી ગૃહસ્થ ધર્મનું પાલન કરતાં કરતાં કેવી રીતે ઈશ્વરની સમીપ જઈ શકાય તે વિવિધ રોચક ઉદાહરણો દ્વારા સમજાવ્યું હતું.

ત્યાર બાદ સ્વામીજીએ દ્વારકાધીશ મંદિરની મુલાકાત લીધી હતી. મંદિરના ટ્રસ્ટી શ્રી

આશ્રમની મુલાકાત લીધી હતી. સાંદિપની આશ્રમના સંચાલક શ્રી ઓઝાજી સાથેની મુલાકાત દરમ્યાન અનેક વિષયો તેમણે કહ્યું હતું કે, અમારા મંદિરમાં પણ વેદ-ભગવાન પ્રતિષ્ઠિત છે. જ્યારે તેમના શિષ્યો દ્વારા તેમને વેદના દર્શન કરાવવામાં આવ્યા ત્યારે તે વેદ એક કાંચની પેટીમાં બંધ હતા અને વેદની જગ્યાએ ભાગવતનું જ્ઞાન આપવામાં આવી રહ્યું હતું.

ત્યાર બાદ સ્વામીજીએ દ્વારકાધીશ મંદિરની મુલાકાત લીધી હતી. મંદિરના ટ્રસ્ટી શ્રી



હરિભાઈએ સ્વામીજીનું સ્વાગત કર્યું હતું. સ્વામીજીએ શ્રી

હરિભાઈને વૈદિક સાહિત્ય ભેટ આપ્યું હતું

અગ્નિપથ

અગ્નિપથ : વીત ઝરો પથન

વાર્ષિક લવાજમ : રૂ. ૨૦૦/-

આજીવન લવાજમ રૂ. ૨૦૦૦/-

- ➡ સાંપ્રત ઘટનાઓનું આદર્શ દૈનિકોણથી વિવેચન.
- ➡ વૈદિક સાહિત્યના ગહન સિદ્ધાંતોનું સરળ પ્રસ્તુતિકરણ.
- ➡ વેદ-દર્શન-ઉપનિષદ જેવા આધ્યાત્મિક ગ્રંથોમાં નિહિત જ્ઞાનની સરળ પ્રસ્તુતિ.
- ➡ બાળકો માટે ઉપદેશ કથા.

- ➡ સ્વાસ્થ્ય સંબંધિત જાણકારી.
- ➡ વૈદિક વિદ્વાનોના ચિંતાત્મક લેખો.
- ➡ ગુજરાતના આર્યસમાજોના કાર્યક્રમોના સમાચારો.
- ➡ રાષ્ટ્રિય અને સાંસ્કૃતિક ગૌરવના ભાવ ભરતું એકમાત્ર કાંતિકારી સાપ્તાહિક.

: કાર્યાલય :

૭૯૧/૩/ડી, પંચશીલ પાર્ક, સેક્ટર-૨૧, ગાંધીનગર-૩૮૨૦૨૪. ફોન - (૦૭૯) ૨૩૨૧૦૦૭૧

E-mail : agnipathgnr@gmail.com

અગ્નિપથ કાર્યાલયને પત્ર અથવા ઈ-મેલથી જાણ કરી આપ લવાજમ બેંકમાં જમા કરાવી શકો છો.

AGNIPATH / A/c No. 24640200000387

Bank of Baroda, Vidhansabha Branch, Gandhinagar.